

«γιατὸ Χριστοῦ τὴν πίστη τὴν ἀγία» κ' εἵπαιτα γιὰ τῆς πατρίδας τὴν ἑλευθερίαν καὶ τὴς ἄλλης ἀνάγκης μὲ μεγάλη εὐκολία καὶ πολλή προθυμία θυσιάζει καὶ πλοῦτο καὶ υἱεὶα καὶ ζωὴ. Σ' αὐτὲς τὴς ιδέες, σ' αὐτὲς τὴς ἀρχές, ποὺ ἔχει κάθε Ἕλληνας ἀληθινὸς πατριώτης χρωστοῦμε ὅλα ὅσα ἔχουμε σήμερα, τὰ τόσα καὶ τόσα φιλανθρωπικά καταστήματα, τὰ πολλὰ καὶ καλὰ σχολεῖα, ποὺ ἔγιναν καὶ γίνονται καὶ ποὺ μορφώνεται ἡ νεότης, τὸ μέλλον δηλαδὴ τῆς πατρίδας τῆς γλυκειᾶς. Κ' εἶναι ἀκόμα πολὺ παρηγορητικὸ τὸ φαινόμενο, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅτι ὁ Ἕλληνας κὶ ὅταν εἰτοιμάζεται νὰ φύγῃ ἀπ' τὸν κόσμον αὐτὸν δὲ λησμοναίει τὴν πατρίδα του. Καὶ γιὰ τὴν πρόοδο καὶ γιὰ τὴν ἀναπτύξιν τῆς ὅχι μόνο στὴ στενὴ ἔννοια, ἀλλὰ καὶ στὴν πλατυτέραν, δίνει καὶ προσφέρει μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση, μὲ πόθο συγκινητικὸ ὅλες τὴς οἰκονομίας του. Ἀλλὰ πάλι πολὺ τιμὰ καὶ ἐξευγενισμένα τῆς πατρίδας παιδιὰ, ποὺ τίμησαν καὶ τιμοῦν στὴν ξένη γῆ τὸ Ἕλληνικὸν ὄνομα, δὲ δυσκολεύονται νὰ θυσιάσουν τὴν ἡσυχίαν τους νὰ βαλθοῦν σὲ κόπους μεγάλους, νὰ κάμουν ταξίδια μακρυνὰ καὶ κοπιαστικά γιὰ νὰ ξεπληρώσουν μὲ πολλὴ περίσκεψη καὶ μεγάλῃ σύνεση καὶ ἀκριβείαν τὴν τελευταία καὶ ἐπομένως ἱερὴ θέληση κείνων, ποὺ δὲν προφτάνουν μόνοι τους νὰ πραγματοποιήσουν τὰ σχέδιά τους.

Αὐτὸ λόγια ἀκόμα ἐπιτρέψατέ μου γιὰ νὰ σὰς προσθέσω, ὅτι ὁ Ἕλληνας καὶ τὴ ζωὴν δὲν διεστιάσει νὰ θυσιάσῃ, σὰν βλέπῃ ὅτι ἔνα μεγάλο καλὸ θὰ δοῦν οἱ ἄλλοι ἀπὸ τὴ θυσία σου, σὰν βλέπῃ ὅτι ἡ πατρίδα του ὑποφέρει εἴτε μ' ἓνα εἴτε μ' ἄλλο τρόπο. Ἐχουμε γιὰ ὅλα αὐτὰ παραδείγματα πολλὰ πολλὰ ἐμεῖς οἱ νεώτεροι, Χριστιανοὶ ἀδελφοί, καὶ θὰ παραλείψωμε ὅλα τὰ ἄλλα γιὰ ν' ἀναφέρωμε μόνο ἓνα, ποὺ εἶναι πολὺ πλησιέστερον πρὸς ἡμᾶς. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον διέθεσε τὴ μεγάλην του περιουσίαν ὁ Μιχαὴλ Ἀναγνωστόπουλος, τοῦ ὁποῖου ἡ μνήμη θὰ εἶναι ἀθάνατη καὶ τὸ μνημόσυνο αἰώνιον, μὴν νὰ χρησιμίσῃ ὡς λαμπρὸς τύπος καὶ παράδειγμα ἁπλοῦ καὶ γιὰ ὅλους ἡμᾶς. Ἰσως ἴσως θὰ ποῦν πολλοὶ «Ὅλοι μας Ἀναγνωστόπουλοι δὲν μπορούμε νὰ εἴμαστε». Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἀπ' ὅλους ἡμᾶς δὲ θὰ κατορθώσῃ κανεὶς νὰ φτάσῃ καὶ ποὺ στέκεται καὶ θὰ στέκεται ὁ ἀειμνήστους Μ. Ἀναγνωστόπουλος. Παραδίδουμε ὅλα αὐτὰ ἄλλα προσθέτω, ὅτι καὶ μεῖς μπορούμε νὰ δείξουμε τὴν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος χρεωστούμενη ἀγάπην καὶ χωρὶς νὰ εἴμαστε Ἀναγνωστόπουλοι. Εἶναι πολὺ βέβαιον, ὅτι μπορούμε νὰ φανοῦμε ὡφελίμοι καὶ χρήσιμοι στὴν πατρίδα μας ὅχι ὅμως μόνο σὲ στενὴ καὶ περὶ ὁρισμένη ἔννοια, ἀλλὰ καὶ σὲ πλατυτέραν καὶ περὶ ὅσον ἐκτεταμένη. Εἶναι σήμερα πολὺ καλὰ ἀποδεικνύμενον, ὅτι αἱ ἀποκλειστικαὶ ιδέες δὲ φέρνουν καλὰ ἀποτελέσματα καὶ προπάντων σὲ μᾶς. Πατρίδα μας δὲν εἶναι μόνο ἓνα χωριό. Ἀπὸ ὅλοι μας

τὸ ξέρουμε αὐτό, δὲν εἶναι διόλου δίκαιον ἄλλοι νὰ χορταίνονται μὲ τὸ παραπάνον καὶ ἄλλοι νὰ μὴ ἔχουν οὔτε τὸ καθημερινόν. Νὰ, λοιπὸν εὐκαιρία νὰ δείξουμε ὅτι δὲν ἔχουμε περὶ ὁρισμένη ἔννοια καὶ ἰδέαν τῆς πατρίδας.

Σὲ μεγάλη ἀνάγκη ἂς μὴ δυσκολεύωμε διόλου καὶ γι' αὐτὴ τὴ ζωὴν μας. Καὶ γιὰ τὸ τελευταῖον αὐτὸ ἔχουμε πολλὰ καὶ καλὰ παραδείγματα. Ἀφίνουμε τ' ἀρχαιότερα ἂς πάρουμε τὰ νεώτερα. Κάθε μίαν βλέπουμε αὐταπάρνηση ἀξιοθαύμαστη. Στρατιῶτες τῆς Ἐκκλησίας πρῶτα-πρῶτα ν' ἀγωνίζονται τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν καὶ εἶναι ἔτοιμοι νὰ μνησθῶναι τὸ παράδειγμα ἀγαπημένου ἀδελφοῦ. ποὺ ἔπεσε μὲ γενναϊότητα καὶ ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ φύτρωσαν καινούργια λουλούδια γιὰ τὸ ἀμάραντον στεφάνι τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπειτα γνήσια παιδιὰ τῶν δοξασμένων προγόνων μας ἀφίνουν παλάτια, ἀφίνουν πλοῦτη, ἀφίνουν ἀγαπημένη οἰκογένεια καὶ θυσιάζονται γιὰ ἀδελφούς, ποὺ ὑποφέρουν. Γιατὶ ξέρουν ὅλοι πολὺ καλὰ ὅτι μόνο μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο εἶναι δυνατό νὰ ξεπληρώσῃ τὸ ἔθνος μὲ τὴν μεγάλην ἀποστολὴν ποὺ ἔχει στὸν κόσμον αὐτό. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι σήμερα ὑποφέρουμε φοβερά, ἀλλ' ἂς μὴ λησμονοῦμε ὅτι εἶναι πολὺ φυσικὸ νὰ καταπολεμῆται ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ παραγωνίζεται τὸ δίκαιον στὸν κόσμον τοῦτο. Ἐπίσης πρέπει νὰ μὴ μᾶς διαφεύγει, ὅτι εἴμαστε πρωτοπόροι νὰ ζήσουμε καὶ θὰ ζήσουμε ἐξάπαντος μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Μεγάλου Θεοῦ.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΞΩ ΚΟΣΜΟ

Ἡ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ Ἡ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Σ' ἓνα ἀπ' τὰ θεάτρων τοῦ Βερολίνου παρασταθῆκαν τώρα τελευταῖα ἔργα τοῦ Σαίξπηρου, ὁ «Ἐμπορος τῆς Βενετίας», τὸ «Ὀνειρο μιᾶς καλοκαιριᾶτικῆς νυχτὸς», τὸ «Ὅπως σὰς ἀρέσει», ὁ «Βασιλεὺς ὁ Λήρ». Ἐργα τοῦ Σαίξπηρου δὲν παρασταθῆκαν βέβαια ἐκεῖ γιὰ πρώτη φορὰ, μὰ φαίνεται πὺς ποτὲ ἄλλοτε ὁ Σαίξπηρος δὲν παρουσιάστηκε τόσο εὐσυνειδήτως καὶ τόσο βαθυσήμαντα ὅσο τὴ φορὰ τούτῃ στὸ Βερολινεζικὸν θεᾶτρο. Συχνὰ πυκνὰ στὰ Βῦρωναίκα θεάτρα, ἀκόμα καὶ στὴν Ἀγγλίαν τὴν ἰδίαν, καὶ στῆς Λόντρας τὰ θεάτρα, τότε μεταχειρίζονται τὸν ἀθάνατον ποιητὴν—μὲ τὴν μέθοδον τάχα τῆς λεγόμενης διασκευῆς—πρόχειρα, στενοκέφαλα, ἐνοστα, καὶ μὲ μεγάλη ἀσέβεια πρὸς ἓνα τόσοτον ποιητὴν, ποὺ ἔπρεπε νὰ εἶναι πάντοτε σχεδὸν σὰν ἱερὸς καὶ σὰν ἀπαραβίαστος, ἢ νὰ μὴν εἶναι. Ὁ Σαίξπηρος

ὡς εἶδος παντομίμα γιὰ τὴν διασκέδαση τῶν πολλῶν, ὁ Σαίξπηρος κολοβωμένος, συγυρισμένος, κομματιασμένος, φορτωμένος μὲ χίλια δυὸ στολίδια καὶ μυρουδικὰ βιομηχανικά, ποὺ δὲν ἔχουν καὶ πολλὴ συγγένεια, μὲ τὴν ἀπλή, τραχεῖαν, περίσσια, ἀστόλιστη, ἀφρόντιστη, καὶ γιγάντισσα πάντα τέχνην του.—Οἱ γερμανοὶ, ἄλλῃ μιᾷ φορὰ τώρα, ἀπὸ ἐδῶ καὶ δυὸ αἰῶνες, δείξαντες σωστὰ τί εἶναι τὸ σαιξπηρικὸ δράμα, δείχνουν καὶ τί πρέπει νὰ εἶναι τὸ σαιξπηρικὸν θεᾶτρο.

Οἱ γερμανοὶ ὑποκριτὲς παίζουν ἔργα τοῦ Σαίξπηρου ἐπιστημονικὰ, νὰ ποῦμε, μεθοδικὰ, στοχαστικὰ ὅσο δὲν παίρνει ἄλλο. Μόνον κάποια εὐγένεια τοὺς λείπει, παρατηροῦσε τώρα τελευταῖα κάποιος κριτικός. Μὰ τάχα μήπως καὶ ὁ Σαίξπηρος παίρνει πολὺ ἀπὸ τὴν εὐγένειαν ποὺ θέλουμε; Ζήτημα.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὺς οἱ τεχνίτες τοῦ θεάτρου στὴ Γερμανίαν μεταχειρίζονται τὸ Σαίξπηρον μὲ ὅλη τὴ θερησκευτικὴ εὐλάβειαν ποὺ μεταχειρίζονται καὶ τὸ Βάγνερ. Ἀπὸ τὴν μιᾶν ἄκρην ὡς τὴν ἄλλην δὲν κόβουν τίποτε. Πέντε ὥρες πῆρε ἡ παράστασις τοῦ Λήρ. Ὁ σκηνοκὸς στολισμὸς ἀπλοποιημένος, σὲ τὸν ὅσον ὥστε τὰ συχνὰ ἀλλάγματα τῆς σκηνῆς νὰ γίνονται εὐκόλα. Προτεστάντικη γύμνασις. Οἱ λεπτομέρειες, παράμερα, δὲ μᾶς γνοιάζει γιὰ τὰ φιλολογήματα. Ἐρχόμεστε νὰ αἰστανθῶμε καὶ νὰ τόνε χαροῦμε τὸν ποιητὴν μέσα στὰ πλάσματα ποὺ τοὺς φύσῃς τὴν αἰώνια ζωὴ. Γύρω ἀπὸ τὰ πλάσματα τούτα, τί χρειάζονται ὅλα τὰ μὴ στάξῃ καὶ μὴ βρέξῃ, ἀπὸ τὴν ἱστορίαν, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἐφευρισμένων ἐπιστημῶν, ζετυλίματα καὶ μικρολογήματα, ὅλες οἱ πολυτέλειες ποὺ κάνουν νὰ θαμπώνεται τὸ μάτι, καὶ νὰ παραγκωνίζεται ἡ θεῖα ποίησις; Ἐτοίμῃ ἔπρεπε νὰ παρασταίνωνται στὸ θεᾶτρο καὶ καθενὲς ἀληθινὸς ποιητὴς τὰ ἔργα. Ἀπλὰ καὶ λειτουργικά. Τὸ παραπάνον, βλάπτει.

*

Ἀλλὰ ὅσο ἱκανοποιήθηκε ὁ Σαίξπηρος μὲ τοιοῦτον εἶδος ἐκτέλεσις, τόσο ἀπὸ τὴν ἄλλην τὴν μερὰ ἀδικήθηκε στὸ Βερολίνον τώρα τελευταῖα ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς, ἓνας ἄλλος συγγραφεὺς, εἶδος Σαίξπηρος καὶ αὐτός, τῆς μυθιστορικῆς φαντασίας, ὁ Βαλζάκ. Παραστήσαν ἓνα ἔργο του: τὸ Μερκαντέ. Μὲ ὅλη τὴν ἱστορικὴ ἀκριβείαν. Φορέματα, σκηνές, θαυμαστά. Μὰ ὁ νοῦς τοῦ Βαλζάκ; Χοντρά καὶ πρόστυχα νοθευμένοι. Ἀπὸ ἔργο μεστὸ λαχταριστὴ

— Ἀμ δὲν εἶναι τίποτα κακὸ νὰν τὸ κρύψου!
— Πές το λοιπόν!
— Νὰ εἴμουναι μικρὴ τότες, δέκα πέντε χρονῶν, πρῶτ' βολὰ ποῦρθαμ' ἀπ' τὸ χωριὸ στὸ Λουτράκι. Μονάχα τὸ μαγαζὶ μας εἶχαμε χτισμένο καὶ μιὰ κάμαρα ποὺ καθόμαστε. Τὴς κάμαρες ποὺ κραταίει τώρα ὁ κύριος Γιάγκος μὲ τὴν μαννούλα τ' δὲν τὴς εἶχαμ' ἀκόμα. Βοηθοῦσα τότες πρὸς πολὺ στὸ μαγαζὶ, τράτερνα τὸν καφέ, τὸ λουκούμ'... γλέπεις μικρὴ, παιδί ἀκόμα, καὶ δὲν ντρεπόμανε. Μιὰ μέρα μᾶς ἤρτε κάποιος ἀφέντης, σαραντάρης, ψηλὸς καὶ ἀδύνατος, σὰ σούβλα καὶ κίτρινος κίτρινος, σὰ χτικιάρης· ποῖος ξέρ' τὸ ντέρτι του! Κάθησε καὶ σ' ἓνα τραπέζι καὶ διάταξε λουκούμ'. Τοῦ τὸ πᾶν γῶ. Γυρίζει καὶ μ' ἔλεει γελώντας· βρὲ κοριτσάκι, τοῦ καφετζῆ εἶσαι; — Νὰ! τ' ἔλεω γῶ. — Ἀμ τί τὸ θέλ' τὸ λουκούμ' ὁ πατέρας σ'; σ' εἶσαι μοναχὸ σ' ἓνα λουκούμ'!
— Καλὰ σοῦ τᾶπε, μωρή Μαριώ! ψέματα εἶσαι;
— Για πῆς μας, στὸ θεὸ σου, σὲ χάδεψε;
— Θέτε νὰ σὰς τὸ πᾶν τὸ παραμῦθι μ', καὶ ἡ ὅχι;
— Νὰ μᾶς τὸ πῆς, βέβαια!

— Λέγε σὺ καὶ μὴν ἀκούς τὰ χόρκατά μας...
— Τὸ λοιπὸν κάθε μέρα τὸν εἶχαμε τὸν κίτριναρ καὶ ὅλο κατὶ μούλεγε καὶ γελοῦσε... γελοῦσα καὶ γῶ, τόπερνα στὸ παιχίδι. Μιὰ Κεριακὴ μπηκα στὴ βάρκα τοῦ Φαναρίου κ' ἤρτα δῶ νὰ φέρω ρούχα τοῦ μπάρμπα μ' καὶ κατὶ ἄλλες παραγγελίες του. Ἦρτα μὲ βράδυ, κοιμήθηκα δῶ καὶ πουρνὸ πουρνὸ κατέβηκα κατ' στὸ γυαλὸ νὰ βρῶ γαρίδες καὶ καβούρια. Καὶ ποὺ τριγυρίζω στὸ μονοπάτι φάχνοντας μὲς στὰ βραχάκια, νὰ σου κ' ἔρχεται πὸ πέρα μιὰ βάρκα μ' ἓναν κύριον καὶ δυὸ κυρίες, μιὰ γριὰ καὶ τὴν ἄλλην νιὰ καὶ ὁμορφὴ. Κοιτάζω τί νὰ ἰδῶ—τὸν ἀρρωστάρη ποὺ μὲ πείραζε! Βγήκαν' δῶ καὶ αὐτὸς ἔκανε τὸ σπουδαῖον! — Ἐδῶ εἶσαι καὶ σὺ, μ' ἔλεει, καλὸ κορίτσι; — Ἐδῶ εἶμαι, τ' ἔλεω, τὸ Φανάρι δικὸ μας εἶναι, ἔχου μπάρμπα μ' τὸ φύλακα! Αὐτὸς δὲ μ' ἀπεκρίθηκε μόν' πῆγε πᾶνον μὲ τὴς κυρίες· οἱ βαρκάρηδες τραβηχτήκανε στὸ πίσω μέρος, στὸ λιμανάκι...
— Ὑστερα;
— Γῶ ξανάρχισα νὰ γυρεύω καθούρια. Βρῆκα σ' ἓνα μέρος πολλὰ κ' εἶμουναι σκυμμέν' ὄντας νοιώθω κάποιος νὰ σκούβ' πᾶνον μ'... γυρνῶ... Πακίτσα μου! Ὁραῶ πὺς τότε γλιεπ' ἀκόμα... εἶ-

ταν ὁ κυτρινιάρης καὶ μὲ κοίταζε μὲ κατὶ μάτια τόσα νὰ! γουρλωμένα καὶ κατακόκκινα, κ' ὅπως μ' ἔπιασ' ἀπ' τὸν ὦμον ἔτρεμ' τὸ ξεράδι τ' καὶ γύρευε νὰ μοῦ φουχτώσ' τὰ στήθια κ' ἔσκυβε νὰ μ' πάρ' φιλή! Ἀα! μπηχνου γῶ μιὰ φωνή, μιὰ τ' δίνου στὸ γόνα ξαφνικά, πᾶρ' τον μπρούμουντα στὴ θάλασσα!

— Δηλαδὴς, εἶπ' ὁ καπετάνιος, κόντεψε...

— Αὐτὸς δὲ σκάμπαζε γιὰ κολύμπ' καθόλου. Τάραζε μὲς στὸ νερό, σὰν τὴ κότα μὲς στὸ πηγίδι, κ' ἔμπηγε κατὶ βραχνίς, μισοπνυμένες, φωνές, ποῦτανε τρομάρα μπηχνου καὶ γῶ τότε στριγγλίες· τρέζτε, πνίγηκε! μπάρμπα! πνίγηκε! Καπτάν Νικόλα, πρὸφτασε!... Παίρνω γύρα, πᾶν στοὺς βαρκάρηδες, στριγγλίζω καὶ καὶ βοήθεια καὶ πέφτ' κάτου ξερή! Μ' ἔγρισε ὁ κόσμος, μ' κοπῆκαν τὰ γόνατα, καὶ γκρεμίστηκαν λιγοθυμισμέν'... Σὰν ἤρτα στὸν ἑαυτὸ μου, εἶμανε ξαπλωμένον πᾶνον στὸ κρεβάτι τοῦ καπετάνιου καὶ μούδινε νὰ μωρῶ μωρουδιά κείν' ἡ νιὰ κυρία ἡ ὁμορφὴ. Εἶταν' ἡ γυναῖκα τοῦ κίτριναρ, πανάθεμα τὸ γονιὸν του, καὶ!

— Γῶ, εἶπ' ὁ καπετάνιος, ἀκούα πὸ δῶ νὰ στριγγλίζῃ; μπάρμπα πνίγηκε! κ' εἶπα πὺς πνίγηκε ὁ μπάρμπα τῆς. Πετιέμαι δῶ καὶ τότε

ζωή, και με τὸ αἷμα τῆς καρδίας γραμμένο, ὁ Μερκαντέ τοῦ Βαλζάκ παρουσιάστηκε σὰ μιὰ φάσα τοῦ κατώτατου ἴδους, ἀπὸ τοὺς ἀσυνείδητους, τῇ φορὰ τούτῃ, ἐρμηνευτὴς του. Τόσο ἔχει νὰ κάμῃ τὸ παίξιμο. Οἱ θεατὲς γέλασαν καὶ διασκεδάσαν; Μὰ ὁ ἴσκιος τοῦ μεγάλου συγγραφέα;

*

Στὴν Isis τοῦ Παρισιοῦ, στὸ κομψὸ καὶ καλλι- τεχνικώτατο περιοδικὸ πού τὸ διευθύνει ὁ κριτικὸς καὶ ποιητὴς κ. Ary Renè d' Yvermont, φιλολογικὸ ὄνομα πού κρύβει τὸν Ἕλληνα κ. Παρθένη, δημοσιεύτηκε μιὰ σύντομη καὶ οὐσιαστικὴ κριτικὴ γιὰ τὴν «Πάπισσα Ἰωάννα» τοῦ Ἑμμανουὴλ Ροῖδν, ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ τῆς νέας τῆς στῆ γαλλικὴ γλῶσσα μετάφρασης πού φάνηκε στὸ Παρίσι τῇ χρονίᾳ τούτῃ. Εἶναι καὶ ἑλληνικὴ γαλλικὴ μετάφραση τῆς «Πάπισσας Ἰωάννας» βγαλμένη στὰ 1876. Ἀπὸ τὴν πρώτη μετάφραση τούτῃ φάνηκε πὺς πῆρνε μὲ πολλὴ γενναιοδωρία, καὶ πὺς ὠφελήθηκε μὲ τὸ παραπάνω, οἱ νεώτεροι μεταφραστές. Ἡ κριτικὴ τῆς Ἰωάννας εἶνε γραμμένη ἀπὸ τὸν κ. Jean Libert, νέο, καθὼς φαίνεται, κριτικὸ καὶ τεχνολόγο, πού ἔνν κάποιο τοῦ βιβλίου «L'impulsionisme et l'Esthétique», τυπωμένο στὰ 1906, τὸ διαβάσαμε προσεχτικὰ καὶ ἡδονικὰ καὶ τὸ θαυμάσαμε, μεστὸ καθὼς εἶναι, ἀπὸ μιὰ μεθοδική, πολυδιασχισμένη, εὐγενική, καὶ λεπτὴ ἀντίληψη καὶ ἀνάλυση τῆς Τέχνης. Ὁ κ. Libert μὲ τρανὸ σεβασμὸ μιλεῖ γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Ροῖδν. Ὁ συγγραφέας τοῦ τὸ εἶπε κάποτε οὐνεανικὸ ἀμάρτημα. Ὁ γάλλος κριτικὸς τὸ θεωρεῖ ἔργο αβαντι- σμῆνο στὸν ἰδανισμὸ, δυνατό, καὶ βαυτάτα ἠθικο ποιητικόν. Ποιὸς ἀπὸ μᾶς ἀκόμα στοχάστηκε νὰ γράψῃ μιὰ συστηματικὴ κριτικὴ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ χαρακτήρα τοῦ Ροῖδν;

K**

Βλέπω καὶ δὴ στὸν ἥλιο νὰ ψερίζεται! — Μπρέ, τοῦ λῆω, τί διάολο φωνάζει κεῖνο τὸ τρελλοκόριτσο; Πάνω στὴν ὄρα πεταχτήκανε πὸ μέσα κ' οἱ κυρίες, σὰν τρελλές, τρομαγμένες — ὁ Ἀχιλλέας, μὲ φωνάζουν, θὰ πνίγεται! Γιὰ τὸ θεὸ τρέξει!.. Χυμῶ κάτου, κατρακυλῶ, καὶ βλέπω κείνη τὴν ὄρα νὰ τὸνε βγαίνουν οἱ βαρκάρηδες, κατὰμαυρο, μισο- πνιμμένοι. Τὸ κορίτσι πὺ πέρα λιγοθυμισμένο. Τοῦ- πῆγαμ' ἀπάνου, τοὺς τρῖψαμε, τὸνε βάλουμε κεί- μὲ τὸ κεφάλι κάτου, νὰ ξεράσῃ τὴ θάλασσα, κ' εἰ- δαμε καὶ πάθαμ' ὡς νᾶρθουνε στὰ σύγκαλά τους. Βλέπετε τὸν προφτάσαμε, δὲν εἶχε μείνῃ πολὺ ὄρα στὴ θάλασσα. Πὺ πολὺ ἄργησε τούτ' ἡ μαϊμού, π' οὔτε ξεῖδ' οὔτε καμμένο παννὶ τὴν ἐπιανε-ἔδωσε πὰ ὁ Θεὸς κ' εἶχε κείν' ἡ κυρὰ μαζί της ἕνα μπουκαλάκι μυρουδιά καὶ τρῖψε τρῖψε τὰ μελίγγια της καὶ μύρισε τὴν κἀναμε ν' ἀνοίξ' τὰ μάτια.

— Μπρέ τὴν κακομοῖρα τὴ Μαριώ τί ἐπαθε! Κι ὁλ' αὐτὰ γιὰ νὰ γυρεύῃ καδούρια...

— Κ' ὕστερς μ' ἀρώτα κείνη ἡ κοκὼνα, πὺς τάχατες, ἐπесе στὴ θάλασσα ὁ ἄντρας της. Πή- γαιν' ἄκρη ἄκρη, τῆς εἶπα, καὶ γλύστρησε. Ποῦ νὰν τῆς πῶ τὴν ἀλήθεια!

— Γιατί, μωρή, δὲν τὴν εἶπες; φοβήθηκες;

— Ἀμ' κείν' ἡ γριά, πεθερὰ τ' γιὰ θῆτανε, τοῦρριχνε κατὶ λοξές ματιές, τρομάρα! Νὰν τοὺς ἔλεγα τὴν ἀλήθεια, πὺς πὺς ἄλλ' μιὰ βολὰ τὸν ἔρριχνα νὰ πνιῇ!..

— Ψῆθκαν τὰ ψάρια! Κοπιάστε! — Φώναξε πὸ μέσα ὁ γέρο Στρατῆς, π' ὅσο κόντος εἶχε, τόση μὲ φωνάρα σούβγαζε!

Κοπιάστε νὰ φᾶμε, παιδιὰ μου, νὰ μὲ κα- λοκαρδίσετε! — εἶπ' ὁ καπετάνιος, πηγαίνοντας μέσα.

— Μωρή Μαριώ, τοίμασε καὶ τὰ δικὰ μας φαγιά... ἀντε γιὰ σου!..

(ἀκολουθεῖ)

ΓΑΜΟΣ

1

Ἔτσι τελειώνει καὶ τὸ παραμῦθι:
Ὁ Δράκοντας σκοτώθηκε κ' ἡ κόρη
Μὲ τὴ λαχτάρα στὰ γυνὰ τὰ στήθη
Προσμένει τὸ παρῆφανο τὸ ἀγῶρι
Ποῦ θάρρη νικητὴς νὰ προσκυνήσῃ
Τῆς σκλάβας του τὰ χεῖλη νὰ φιλήσῃ.

2

Καλέ μου νέε, μὲ τὴ φωτιά στὸ μάτι
Καὶ τὴ δροσιά στὰ χεῖλη, ὠραῖε λεβέντη,
Τὰ νειῶτα σου λυπήσου. Στὸ παλάτι
Μὴ μῆγς πὺ οὐ προσμένουνε γι' ἀφέντη
Τοῦ δράκου ἡ σασσιὰ θὰ σὲ φιλήσῃ,
Κανεὶς γιὰ σένα πὰ δὲ θὰ μιλῇσιν!

ΒΑΣΗ-ΔΑΚΗΣ

ΤΑ ΣΠΑΣΕ!

Τὸν Κῶτσο τὸν ταβερνάρη τόνε ξέρετε. Αὐτόνε δὴ πὺ τῶχει καὶ στὸ στεγνὸ, καθὼς στρίβουμε δεξιά. Τὸν εἶχαμε βραχνίση, πὺ λέτε. «Πότε θὰ τ' ἀνοί- ξουμε τὸ νιὸ» καὶ ἀπότε θὰ τ' ἀνοίξουμε τὸ νιὸ». Στὸ ὕστερο τ' ἀποφάσισε.

Εἴτανε μιὰ Κυριακὴ βράδι, λίγες μέρες πρὶν ἀπὸ τ' Αἰ Δημητρίου. Εἴμουνα γῶ, ὁ Κῶττος ὁ τα- βερνάρης, ὁ Γιάγκος — κεῖνο τὸ ψηλὸ παιδί τ' ὁμορφο μὲ τὸ στριμένο μουστακάκι, πὺ ἔχει τὸ μπαρμπεριό —, κ' ὁ Γιωργάκης ὁ χασάπης — αὐτὸς ὁ ἀστεῖος, ὁ χοντρός. — Ὅλοι παιδιὰ καλὰ γιὰ παρέα. Ἐνας κ' ἕνας. Ἡ ἴδια συντροφιά εἶχαμε πᾶν μιὰν ἄλλη φορὰ στὸ πανηγύρι τῆς Φανερωμένης καὶ τὸ κάψαμε. Βρή- καμε καὶ καὶ κείνη τὴν ἀφιλότιμη τὴν Κατίνα καὶ χαλάσαμε γιὰ χάρη της τόσα λεφτά... Ἀς τ' ἀ- φίλουμ' ὁμως αὐτὰ νὰ κουρεύουνται...

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ τὸ λοιπὸν, πὺ λέτε, ἔβαλε πρῶτα-πρῶτα ὁ Κῶττος τοὺς μεζέδες. Εἶχε κατὶ σκοτάκια καὶ γλυκάδια τηγανιτά, κατὶ κομμάτια ψάρι τηγανιτὸ καὶ κατὶ κολλίους ἀμυροὺς πρώτης γραμμῆς. Ὅλο μεζέδες πὺ τραβᾶνε κρασί.

Τὸ λοιπὸν ἀφοῦ ἔφερε τοὺς μεζέδες κατέβηκε ὁ Κῶττος στὸ ὑπόγειο νὰ πιᾶσῃ ἀπὸ τὸ νιὸ.

Σὲ λίγο γύρισε φέρνοντας μιὰ ὀκὰ γιομάτη. Καί, καθὼς ἐμεῖς τοιμπούσαμε ἀπὸ κανένα μεζέ, ὁ Κῶ- ττος τ' ἔδωσε στὰ ποτήρια. Καὶ τί κρασί, ρε, τι κρασί! Κοράλι εἴτανε τ' ἀφιλότιμο!

Ἐχαιρετήσαμε τὸ λοιπὸν, τσουγκρίσαμε τὰ πο- τήρια, εἶπαμε ἀκαὶ τοῦ χρόνου μ' ὕγεια καὶ τὸ τραβήξαμε.

Τί κρασί εἴτανε κεῖνο! Πιπεριστό, πιπεριστό καὶ δυνατό, γερὸ κρασί. Ἀπὸ τὸ νιὸ δὲ μοῦ βγαίνει τ' ἀφιλότιμο...

— Μωρή, ὠραῖο κρασί, εἶπαμ' ὅλοι, μπράβο, ρε Κῶτσο, μπράβο!

Μόνον ὁ Γιάγκος ὁ μπαρμπερὴς εἴτανε λίγο σκε- φτικός.

— Τί ἔχεις, ρε Γιάγκο; τοῦπαμε.

— Τίποτα.

Δὲν ἤθελε νὰ μᾶς πῇ.

Ἐπῖναμε λοιπὸν καὶ τὸν ἀφίκαμε. Ἐπῖνε καὶ κεῖνος. Μὰ μέσα πὺ ἔβανε τρίτη ἢ τέταρτη φορὰ τὸ ποτήρι στὸ στόμα του ἔκαμε ν' ἀναστενάξῃ. Ἐ- παιδεύτηκε νὰ κρύψῃ τ' ἀναστενάγμα. Εἴτανε ὁμως τόσο βαθύ πὺ τοῦ ξέφυγε ἔτσι λίγο, σβυσμένα...

— Τί ἀναστενάξεις, ρε Γιάγκο; τοῦ εἶπαμ' ὅλοι, τί ἔχεις;

— Ἀφίστε με, ρε παιδιὰ...

— Τί νὰ σ' ἀφίλουμ; Τί τὸ κρύβεις; Ἐδῶ εἶ-

μαστε ἐμεῖς κ' ἐμεῖς. Μᾶς ξέρετε κ' εἶναι περιττὸ νὰ μᾶς κρύβεις τὸν πόνο σου...

— Γιόμισέ μας, παιδί, τὴν ὀκὰ! φώναξε κεί- νη τῇ στιγμῇ ὁ Γιωργάκης ὁ χασάπης.

Ὁ Κῶττος σικώθηκε καὶ πῆρε τὴν ὀκὰ.

— Ἀφίστε νὰ πιᾶσω γῶ. Τὸ παιδί δὲν ξέρει. Καὶ σὲ λίγο τὴν ἔφερε γιομάτη.

— Τώρα, ρε Γιάγκο, τοῦπε ὁ Γιωργάκης, θὰ μᾶς τὰ πῆς ὅλα. Θὰ πίνουμε καὶ θὰ μᾶς λές. Κάτι με- ράκι ὁμως θῆχες ἐσύ... Κ' ἐγέλασε ἕνα σκαστὸ γέλιο.

— Ἀφίστε τ' ἀστεῖα, εἶπε τότες ὁ Γιάγκος. Ἀφίστε καὶ θὰ σὰς πῶ τί ἐπαθα σήμερα.

— Ἀς πιούμε πρῶτα τὸ κρασί μας, τοῦπα.

Ἐχαιρετήσαμε. Καὶ καθὼς πῖναμε σιγὰ σιγὰ ἐκεῖνος μᾶς εἶπε:

— Ὅταν εἴμουνα στὴ Λαμία πρόπερου ἀγάπη- σα ἕνα κορίτσι. Τὴ Φωτεινούλα. Πλάσμα ἔφαττο στὴν ὁμορφιά! Ἄλλο νὰ λὲγ κανένας κ' ἄλλο νὰν τὸ ἴδῃς... Τὸ λοιπὸν ἀπὸ-ταν ἐφυγα ἀπὸ καὶ δὲν τὴν ξα- νάειδα. Τὴν ἀγάπουνα ὁμως, πάντα τὴν ἀγάπουνα. Μὰ ὅσο πῆλινε κρύωνε μέσα μου ἡ μεγάλῃ ζέστα γι' αὐτήνε. Κόσμος εἶναι, ρε παιδιὰ, κ' ὅλα κανέναν τὰ ξεχνᾶνε... Ἔτσι τὸ λοιπὸν σήμερα τ' ἀπόγιομα κάπως κᾶνω καὶ βλέπω — ἀκούστε, ρε παιδιὰ, τὴ βλέπω τὴ Φωτεινούλα μου στὸ Σύνταγμα, στὸν περίπατο, ποῦφερνε βόλτες... Μοῦ τραντάζανε τὰ φυλλοκαρδία σὰν τὴν ἀντίκρυσα! Μ' εἶδε καὶ τὴν εἶδα... Κι ἄνκαψε μέσα μου ἡ παλιὰ φωτιά, ρε παιδιὰ, καὶ μὲ φλοῖζει, μὲ καίει... Ἀφίστε με! Περισσότερα δὲν μπορῶ νὰ σὰς πῶ....

— Γλύντησε δῶ, ρε Γιάγκο, κ' ἀφίστε, τοῦπε ὁ χασάπης. Γυνίκα δὲν εἶναι κ' αὐτὴ; Θὰ τὴν ξαναβρῇς καὶ θὰ τὰ ξαναπείτε... Καὶ χαμογέ- λασε.

Ἐμεῖς ἐσωπάσαμε, ἐκράξα γῶ κατόπι ἑλληνικὰ ὀκὰ. Καὶ δὲν ἀργήσαμε ν' ἀρχίσουμε τὸ τραγοῦδι.

Ἀρχισε πρῶτα ὁ χασάπης μ' ἕνα ἀστεῖο τρα- γουδάκι: ἔπειτα εἶπαμε κεῖνο τοῦ Θεοδώρακη Γρίβα, ἔπειτα ἄλλο κ' ἄλλο... Νὰ ἰδῇτε, ρε, τραγοῦδι! Κεῖνος ὁ Κῶττος ὁ ταβερνάρης τραγουδαῖ ὠραῖα. Μὰ κ' ὁ χασάπης τὸ πᾶει καλὰ, Ὅλοι τραγουδή- σαμε καλὰ τέλος πάντων. Μόνον ὁ Γιάγκος δὲν εἶχε τόσην ὀρεξή. Εἴτανε πολὺ σκεφτικός...

Κι' ἀφοῦ τραγουδήσαμε πολλὰ εἶπα γῶ:

— Δὲ λέμε τώρα καὶ κεῖνο μὲ τὴ βοσκοπούλα: αὐλῶκος νὰ φᾶν τὰ πρόβατα, αὐλῶκος νὰ φᾶν τὰ γίδια;

— Αὐτὸ τὸ ξέρει καλὰ ὁ Κῶττος, εἶπε τότες ὁ Γιωργάκης ὁ χασάπης. Ἀς τ' ἀρχίσῃ καὶ τόνε βοηθάμε.

Ὁ Κῶττος δὲν ἀργῆσε. Τ' ἀρχίζει, ρε παιδιὰ, καὶ τ' εἴτανε κεῖνο! Καρδιὲς ἔλυνε! Εἶναι καὶ τὸ τραγοῦδι τ' ἀφιλότιμο πὺ σὲ μερακῶνε... Ὅχι νὰ ἔχεις καὶ σπαρὰ μέσα σου...

Ἔτσι, πὺ λέτε, ὁ Γιάγκος, σὰν ἀκουσε λίγο βγαίνει μιὰ φωνή:

— Ἀχ, βρέ, ἄχ, Φωτεινούλα μου!...

Κι' ἀρπάξε τὸ τραπέζι καὶ τ' ἀνκοποδούρισε μὲ μῆς.

Τὰ πιᾶτα, τὰ ποτήρια, οἱ μεζέδες, τὰ κρασιά, τὰ πηρούνια, τὰ μαχαίρια, ὅλα γινήκανε ἕνα πράμα...

Τάπασε ὅλα!...

Ἡ ἀγάπη του, ἐκεῖνη ἡ φλοῖσμένη ἀγάπη του γιὰ τὴ Φωτεινούλα του, τὸν ἔναψε καὶ τὸν ἀγρίεψε μέσα στοὺς καπνοὺς τοῦ κρασιού...

Κι' ἀφοῦ τᾶκκαμε ὅλα θάλασσα ἔβγαλε ἕνα «Ἀχ!» τρῖσβαθο, ἕνα «Ἀχ!» πὺ τόνε ξαλά- φρωσε λίγο...

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ